

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Cap. VI. De Arianis, & de Eunomio qui tum maxime florebat: & de sancti
Amphilochij in loquendo libertate, qua erga Imperatorem usus est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

τῶ Θεῷ μήτε αμαρτάν τὴν ἁγίαν παρθέ-
 τον εἶναι ταύτην γὰρ Ἰησοῦς ἀναστασίαν δὲ
 ταύτην τὴν ἐκκλησίαν οὐνομάζουσιν, ὡς μὴν
 αἰόμην, καθότι τὸ δόγμα τ' ἐν νικαίᾳ συνόδῳ
 πεπρωκός ἦδ' ἐν κωνσταντινῶν πόλει καὶ τεθνη-
 κός, ὡς εἰπεῖν, διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἑσπερῶς
 ἔσαν, ἐνθα δὲ ἀνέστη καὶ ἀνεβίβη διὰ τῆς γρηγο-
 ρίου λόγων, ὡς ὅτι πῶν ἀληθῆ λέγειν ἰαχυρὸς
 μύρων ἐκλήκοι, ἐκκλησία (ὡς) ἔλαξ, γυνὴ
 ἐγκύμων διὰ τ' ὑπερώς σοῦς καὶ παρὰ τὸ
 ἐνθα δὲ τέθηκε κοινῆς ὅτι πᾶν ἰσχυρὸς
 ἐπ' αὐτῆς γρηγορίου ἀνέστησε, καὶ συν τῶ βρέ-
 φει ἐσώθη, ὡς Ἰησοῦς ἀδόξῳ ὅτι θεοθεν συμ-
 βόλη, ταύτῳ ἔλαχε τὴν παρορηγορίαν ὅτι
 ἐκείνη ὁ τόπος. Ἐπεὶ μὴν τὰς τοιαύτας
 εἰσέπειν φέρεται λόγῳ ὅτι βασιλεὺς πέμ-
 ψας παρὰς δημοφίλον, ἐκέλευεν αὐτὸν καὶ
 τὸ δόγμα τ' ἐν νικαίᾳ συνόδῳ Ἰρησιδεῖν,
 καὶ τὸν λαὸν εἰς ὁμοίαν ἀγειν, ἢ τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ὑποχωρεῖν, ὅτι, τὸ πλῆθος συνκα-
 λήσας, τῷ βασιλεῶς ἐδήλωσε γνώμην
 καὶ εἰς τὴν ὑπεραίαν παρὰ τῆς ταχῶν ἐκκλη-
 σίαν παρορηγορῶσεν, ἐπὶ ταῖς ἐφ' Ἰη-
 σάφει νόμῳ, εἰάν ὑμᾶς διώκωσιν ἐκ τῆς πό-
 λεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην, τοιαύ-
 τος παρὰς ὅτι ἐκείνη παρὰ τὴν πόλεως ἐκκλη-
 σία (εἰς) συν ἁπλῶς ὅτι καὶ λέγει, ὁ παλαιὸς παρὰς
 τῆς δόξης τὴν ἀλεξανδρῶν ἐκκλησίαν Ἰη-
 ραπίου, ὅτι ἐλαίει γὰρ, ὡς εἶρη, φυγὰς εἰς
 κωνσταντινῶν πόλιν ἔλθων, ἐνθα δὲ διετέθει-
 νατο πόνον ὅτι τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀμφιδη-
 μόφιλον, εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἠύξατο καὶ τὸ
 ὅτι ἐκείνη, ὅτι εὐληθῆς οἴκῳ καλέχον οἱ
 πειάδα ὁμοεσιον περὶ εὐνοίας, ἐπὶ ὅτι τὸ
 ἢ ἐν ὁ γραμμάτων τὸ πέμπτον, καὶ θεοδόσιον
 τὸ πρῶτον ὑπάτου τσαρρακος ὄν δὲ, ἀφ'
 ὅτι τῶν ἐκκλησιῶν ἐκράτησαν οἱ διὰ τῆς
 δόξης αἰρέσεως.

A esse sacra Virgo Maria Dei mater. Sic enim apparere solet. Porro hanc Eccle-
 siam Anastasiam nominant, ob id, meâ quidem sententiâ, quod Nicænæ Syno-
 di doctrina per potentiam hæreticorum oppressa jam, utque ita dicam, intermor-
 tua, Gregorij concionibus in eo loco suscitata revixerit. Sive, ut ex aliis au-
 divi, qui se verum dicere asseverabant, eò quod dum populus collectas ibi cele-
 braret, mulier quædam prægnans ex superiori porticu delapsa, illico expira-
 vit. Facta autem ab omnibus oratione super ejus funere, confestim re-
 vixit, & unâ cum fœtu servata est. Ex miraculo igitur quod divinitus illic contigerat, locus hic deinceps appellatio-
 nem istam sortitus est. Et hujus quidem rei talis causa extitisse, multorum sermonibus etiamnum memoratur. Cæ-
 terum Imperator per internuntios mandavit Demophilo, ut Nicæni Concilii fidem sequeretur, & populum ad concordiam revocaret: sin minus, Eccle-
 siis cederet. Qui statim convocatâ populi multitudine, præceptum Imperatoris eis exposuit: & postridie extra urbem se collectas celebraturum pronun-
 tiavit. Quandoquidem, inquit, divina lex jubet: Si vos persecuti fuerint ex hac urbe, fugite in aliam. Hæc cum dixisset, populum extra urbem deinceps collegit: & unâ cum illo Lucius, qui olim ab Arianis Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus fuerat constitutus. Inde enim expulsi, uti supra retulimus, cum fugisset Constantinopolim, in ea urbe morabatur. Cum igitur Demophilus unâ cum suis Ecclesiâ abcessisset, Imperator in eam ingressus, Deum oravit. Atque ex eo tempore hi qui Trinitatem consubstantialiæm profitebantur, Eccle-
 sias obtinuerunt, Annus autem hic erat, quo Gratianus quintum, & Theodosius primum Consulatum gessere: ex quo vero Ariani Ecclesias occupaverant, quadragesimus.

CAPUT VI.

De Arianis, & de Eunomio qui tum maxime florebat: & de sancti Amphilochoij in loquendo libertate, qua erga Imperatorem usus est.

Κεφ. 5'

Περὶ τῶν ἀρειανῶν καὶ ἐπιτῆς Ἰουνίου ἀκμάζοντος καὶ τοῦ τῆς εἰς βασιλείαν παρρησίας Ἰακώβου ἀμφιλοχίτου.

Ἐπὶ δὲ ἔτοι πλῆθος ὄντες ἐκ τῆς κωνσταντίνης καὶ ἐλαβὲν ῥοπήν ἀδέεσε-

A Riani tamen, cum adhuc multitudine abundarent ob Constantij ac Uuuu iij

Valentis Imperatorum patrocinium, li-
berius in unum convenientes, de Deo
deque ejus substantia differebant: &
fidei suæ fautoribus quos in palatio habe-
bant, suaserunt ut Imperatoris animum
tentarent. Sperabant enim perfecturos
se id quod conabantur, cum ea quæ prin-
cipatu Constantij acciderant, confide-
rarent. Id ipsum quoque metum ac sol-
licitudinem incutiebat Catholicis. Qui-
bus etiam non levis terror ex eo acced-
ferat, quod perpendebant, quanta vis
esset Eunomij in disputando. Namque
hic haud multo antea, ob similitatem
quam cum clericis suis Cyzici habuerat
Valentis Augusti temporibus, cum ab
Arianis sese abrupisset, privatus in Bithy-
nia degebat, ex adverso Constantinopo-
lis: multique ad eum transfretabant,
Nonnulli etiam aliunde confluebant,
partim ut periculum ejus facerent, par-
tim ut ea quæ dicebat audirent. Cujus rei
fama cum ad Imperatorem pervenisset,
ipse quoque cum eo colloqui jam para-
bat. Verum Imperatrix Flaccilla, impense
cum obsecrans repressit. Quæ cum Ni-
cæanæ Synodi doctrinam fidelissime con-
servaret, non sine causa verebatur, ne
maritus in eo congressu seductus ab
Eunomio, in sententiam ejus desce-
deret. Dum hæc utrimque ingenti studio
agitarentur, Episcopi qui Constantino-
poli morabantur, palatium ingressi sunt,
Imperatorem, ut solet, salutaturi. Inter
quos senex quidam fuisse dicitur, ob-
scura urbis Antistes: simplex quidem
nec in civilibus negotiis exercitatus: sed
rerum divinarum intelligentia prædi-
tus. Ac ceteri quidem Episcopi can-
dide admodum ac pie Imperatorem sa-
lutarunt. Pari modo senex quoque
Episcopus Imperatorem salutavit. Im-
peratoris autem filium qui unâ cum Pa-
tre residebat, haudquaquam simili ho-
nore prosecutus est: sed propius acce-
dens, velut ad puerum: Salve, inquit,
fili; Eumque digito demulcere cæpit.
Tum vero Imperator commotus, & tan-
quam ob injuriam filio factam indigna-
tus, quod non pari, quo ipse, honore
affectus fuisset, senem contumeliose ex-
pelli jussit. Qui dum exturbaretur, con-
versus dixit. Pari modo, Imperator,
cælestem quoque Patrem succensere iis
existima, qui Filium ipsius dispari cultu
venerantur, & genitore suo minorem

ρον σωιώτες, ἀπὸ Θεῶν καὶ ἑσίας αὐτῆ ἀνε-
μοσία διελέγοντο καὶ ἀποπειρώσασθαι
βασιλέως ἐπειθον ἑδὼ ὁμόφρονος αὐτοῦ
ἐν τοῖς βασιλείοις ἠγέοντο γὰρ ἐπιβου-
δαι τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰ ἐπι κωνσταν-
τινικὰ συμβάντα σκοπεύοντες· τῆτο δὲ αὐτῶν
καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας,
Φρογνίδα καὶ Φόβον ἐλίνοι· ἐχ' ἡκιστα δὲ
ἀπειθεῖς ἦσαν, λογίζομενοι τὴν ἐν ταῖς
διαλέξεσιν ἐνομιμὴ δεινότητά· ἔπειθ' ἐπὶ
γὰρ ἑδὼ δὲ ἦν ἔρχεν ἐν κυζίκῳ διαφορὰ ἐπι-
τὴν ἀλέλῃ βασιλείας πρὸς ἑδὼ αὐτῆ κα-
ρικῆς, ἀποχίσεως τῶν δρεῖς καθ' ἑαυτῶν
διήγησεν ἐν βιθυνίᾳ, πέραν κωνσταντινουπόλεως
καὶ πηλὸν ἐπεραμῆτο πρὸς αὐτὸν οἱ ἴσχυ-
αλλοθεν σωήσεσιν οἱ μὲν, ἀποπειρώμενοι οἱ
δὲ, ὡν λέγει ἀκασόμοι· φήμη ἵσταται καὶ
εἰς βασιλέα ἦλθε, καὶ συζητήσας αὐτῶν
ἔτοιμα ἦν· ἀλλ' ἡ βασιλὶς παυλλὰ
ἐπέχε, ἀπεδῆ ἀνιβελοῦσα· πεισθεῖσθαι
γὰρ ἔσα φύλαξ τῆς δόγματι τῆς ἐνικαίας
σωιώσε, ἔδεισε μὴ, ὡς εἰκός, ἐν διαλέξε-
σιν ἀπειθεῖς ὁ ἀνὴρ, μελαβαλοῖ εἰς τὴν αὐτῆ
C δόξαν· ἔτι δὲ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἀπὸ
ταῦτα ἀπεδῆς ἀκμαζέσεως, λέγεται τῶν
ἐνδημῶντων ἐπισκόπων τῆς κωνσταντινου-
πόλεως ἀπαρχομένων εἰς τὰς βασιλείας,
οἷά γε εἰκός, ἀπάσασαι τὸν κρατεῖ-
τα, ὡς σωῖν αὐτοῖς πρὸς ἐβύτης τις, ἀπὸ
μα πόλεως ἱερέως, ἀπλῶς καὶ παρὰ μα-
των ἀπειθεῖς, ἀπὸ δὲ τὰ θεῖα καὶ ἰσχυρῶν οἱ
μὲν ἐν ἄλλοι γυμνῶς μάλα καὶ εὐσεβῶς
τὸν βασιλέα ἠπάσασαν· ὁμοίως ἵσταται
D πρὸς αὐτῶν καὶ ὁ πρὸς ἐβύτης ἱερέως· πῶ δὲ τῶ
βασιλέως παιδὶ συγκαθεζομένῳ τῶ πα-
τρὶ, τὴν ἴσιν ὄσα ἀπένευμε πηλὸν ἀπὸ
πρὸς αὐτῶν, οἷά γε γεννητῶν, χαῖρε τέκνον ἑσθ-
τῶ δακτύλῳ σαίνων· κινήσεις δὲ πρὸς ἐβ-
γὴν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὡς ἐπὶ ὑβρισμένῳ παι-
δα χαλεπαίνων, ὅτι μὴ τῆς ὁμοίας ἠξίασθαι
μῆς, ἐκβάλλεσθαι τὸν πρὸς ἐβύτην ὑβριστῆν
ἐκέλευσεν· ὁ δὲ ὡσιζόμενος, ἐπιστραφείσθαι
πεν· ἔτω δὲ νόμιμον ὡ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἑβ-
νιον πατέρα ἀγανακτεῖν πρὸς τὰς ἀνομιμῶν
τὸν ἰὸν πηλώνας, καὶ ἠήονα τοῦ μὲν ἑσθ-

Ἐποκαλεῖν τὴν ἡγήσαντο· ἀγαθεὶς ὁ Ἰππ...
τῶν εἰρημῶν ὁ βασιλεὺς, μετεκαλέσατο τὸν
ἱερέα, καὶ συγνώμην ἤτει, καὶ ἀληθῶς εἰρη-
κέναι σωωμολογεῖ καὶ ἀσφαλές ἐστι γε-
νόμην· ἐπεσσίετο δὲ τῶν τῆτο δόξα-
ζῶνας καὶ τὰς ἐπ' ἀγορῆς ἐειδὰς καὶ συνόδους
ἀπηνόρδουσε καὶ διαλέγεσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον
ἀπειθείας καὶ φύσεως Θεοῦ, ὅσα ἀκινδύων
ἐποιεῖτο, νόμον θείμην· ἀπει τῆτα, καὶ τι-
μωρίαν οἰείσας.

Aeum appellare non dubitant. Quod di-
ctum miratus Imperator, sacerdotem
revocavit; veniamque ab eo petiit; ve-
raque illum dixisse confessus est. At-
que exinde cautior factus, eos qui ali-
ter sentiret non admisit. Contentio-
nes quoque & cætus in foro fieri vetuit:
utque de natura & substantia Dei solito
more disputare haudquaquam tutum es-
set, effecit, latâ lege & pœnâ in eam rem
constitutâ.

Κεφ. ζ.

CAPUT VII.

Ἐπιτ' διυτῆρας ἀγίας οἰκηθῆναι συνόδου. ἔθεν καὶ διὰ ποίαν
αἰτίαν συνέστη· ἢ ἀπὸ τῆς ἀσχητήσεως γρηγορίου
ἡ Θεολόγου.

B De secunda universali Synodo: unde &
quam ob causam congregata sit. Et de spon-
tanea abdicatione Gregorij Theologi.

Ἐντάχει τὴν καὶ συνόδον Ἐπισκόπων ὁμο-
δόξων ἀπὸ συνεκάλεσε, βεβαιότητός
τένεκα τῆς ἐν νικαίᾳ δόξάντων, καὶ χειροθ-
σίας ἔμελλοιτο Ἐπισκοπεῖν τὸν κωνσταντι-
νουπόλεως Ἰππὸν· ἑσπλάων δὲ διώσασθαι
συνάψαι τῆ καθόλου ἐκκλησίας ὅδὲν καλε-
μῶν μακεδονιανῶν, ὡς μὴ ἀπὸ μέγα τι
διαφερομένης ἐν τῇ καὶ τὸ δόγμα ζήσσει,
συνεκάλεσε καὶ τῆτας· συνῆλθον ἔν, ἐν μὴν
τῆς ὁμοῦσιον τῶν τεράδα δόξαζῶντων, ἀμ-
φὶ ἐκάλον καὶ πενήκοντα· τῆς ὅ δὲ τῆς μα-
κεδονίᾳ αἰρέσεως, ἔξ καὶ τεράκοντα, ὧν οἱ
πλείους ἐτύγγανον ἐν τῆς ἀπὸ τῶν ἐλλήσων-
των πόλεων· ἠγῆντο ὅ τῆτων ἐλδύσθη ὁ κυ-
ζικῆ, καὶ μαρκιανὸς ὁ λαμψάκῃ· τῶν ὅ ἄλ-
λων τιμόθεο, ὁ τῶν ἀλεξανδρέων δέπων
Ἰππὸν, ἐπερὶ πολλὰ τετελεσθηκότα πείσων,
ἀδελφὸν ὄντα αὐτῶν διαδέξασθαι· καὶ μέ-
λειτο ὁ ἀνιοχίας Ἐπισκοπεῖν, ἠδὲν πρῶτον
εἰς κωνσταντινέπολιν διὰ τὴν γρηγορίου κατὰ-
σασιν ἀφικόμενοι· καὶ κύριλλο· ὁ ἱεροσολύ-
μων, μετὰ μεληθείς τότε, ὅπ περὶ τῶν τὰ μα-
κεδονίᾳ ἐφῆναι· συν τῆτοις ὅ ἦσαν, ἀρχολίος
τε ὁ θεσσαλονίκης, καὶ δίοδωρο· ὁ ταρσῆ, καὶ
ἀκάκιο· ὁ βεργίας· οἱ δὲ πάντες ἐπαίνετα
τυχεάνους τῆς ἐν νικαίᾳ βεβαιωθείσης γρα-
φῆς, ἐδέοντο σφίσιν ὁμογνώμονας γράσθαι ὅδὲν
ἀμφὶ ἐλευσίον, ἀναμνησκόντες ὧν τε πρὸς
λίβερρον ἐπεσεεύσαντο καὶ ὁμολόγησαν
διὰ εὐσταθίᾳ, καὶ σιλβανῶ, καὶ θεοφίλῃ, ὡς

Nec multo post, Episcoporum
communione suâ Synodum con-
vocavit: tum ut Nicæni Concilij de-
creta confirmarentur, tum ut Constan-
tinopolitanæ sedis Episcopus constitue-
retur. Cumque existimaret eos qui
Macedoniani dicuntur, Ecclesiæ Catho-
licæ facile adjungi posse, quippe qui in
doctrina fidei non magnopere disside-
rent, hos etiam cum cæteris evocavit.
C Ex iis igitur qui Trinitatem consubstan-
tialem profitebantur, convenerunt cen-
tum circiter & quinquaginta. Ex Ma-
cedonianis vero sex & triginta, quo-
rum plerique erant ex civitatibus cir-
ca Hellepontum sitis. Præerant autem
istis Eleusius Cyzicenus, & Marcianus
Lampsacenus. Cæteris vero Timotheus
Alexandrinæ sedis Antistes præsidebat,
qui paulo antea Petro fratri suo ex hac
luce sublato, in Episcopatu successerat:
& cum eo Meletius Episcopus Antio-
chiæ, qui non ita dudum ordinationis
Gregorij causâ Constantinopolim adve-
nerat: & Cyrillus Episcopus Hierosoly-
morum, pœnitentia tum ductus quod
opinioni Macedonij antehac adhaesisset.
Aderant unâ cum istis Ascholius The-
salyonicæ, Diodorus Tarſi, & Acacius
Bercæ Episcopus. Qui quidem omnes
cum fidei formulam in Concilio Nicæ-
no conscriptam approbarent, ab his qui
cum Eleusio erant, contenderunt, ut
cum ipsis consentire vellent: revocan-
tes illis in memoriam legationem quam
ad Liberium miserant, & sponſionem
quam eidem fecerant per Eustathium,
Silvanum ac Theophilum, sicut antea